

היכלי תורה

ערש"ק פרשת בשלח יא שבט תשסח ♦ דף היומי בבלי: נדרים כה ירושלמי: הגוגה ז משנ"ב ח"א קמה.

שיעורי תורה

את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו.. (טז כג)

ברש"י: מה שאתם רוצים לאפות בתנור, אפו היום, הכל לשני ימים. ומה שאתם רוצים לבשל ממנו במים, בשלו היום.

יש מקשים, שהרי בפרשת בהעלתך על הפסוק 'שטו העם ולקטו וטחנו בריחים או דכו במדוכה וגו', פירש רש"י, לא ירד בריחים ולא בקדירה ולא במדוכה אלא משתנה היה טעמו לנטחנין ולנדוכין ולמבושלין. כיון שכן, הרי כל מעשיו של המן והכנתו לסעודה היו במחשבה גרידא, ואין כאן אפיה ובשול, ולמה הזהירים שיעשו הכל מערב שבת, והלא גם בשבת יכולים היו לתקנו לאכילה במחשבה.

והנה בהפרשת תרומות ומעשרות הדין בהם שניטלים במחשבה, שעל ידי שנותן עיניו בצד זה של הפירות וגומר בלבו לקבוע שם מקום לתרומות ומעשרות, ניתרים השירים באכילה. והקשו התוס' בגיטין (לא א, ד"ה במחשבה), אם כן מדוע אסור להפריש תרומות ומעשרות בשבת מהטעם שבהפרשתם הוא מתקן את השירים לאכילה, והלא בסאה תרומה שנפלה ונתערבה במאה סאים חולין, שעל ידי הרמת סאה אחת שתהיה תרומה ותנתן לכהן, מותרים השירים באכילה, שנינו במסכת שבת (קמא ב), אמר רבי יהודה, אף מעלין את המדומע באחד ומאה, והיינו שמותר להעלות את אותה סאה בשבת. ופירשו הטעם בגמרא, שסובר רבי יהודה שיכול ליתן עיניו בצד זה של הפירות המדומעים, וגומר בלבו שמשם יעלה את הסאה לתרומה, ואוכל מצד זה. ולפי שיכול התיקון לבא גם במחשבה, לא חשיב תיקון ומותר אפילו בשבת. ואם כן גם בהפרשת תרומות ומעשרות נימא, שכיון שיכול להפרישם במחשבה דין הוא שתותר ההפרשה בשבת.

ותירצו התוספות, שיש לחלק בין העלאת סאה מתוך הדימוע, לבין הפרשת תרומות ומעשרות בשבת. שבדימוע עיקר ההיתר הוא על ידי מה שרבו החולין על התרומה בשיעור של מאה לאחת, וההעלאה היא רק גמר ההיתר, שלא הותרו הפירות באכילה עד שיעלנה. לפי שאין ההעלאה רק גמר ההיתר, ומצורף לזה מה שאפשר לעשותה במחשבה, הותרה ההעלאה בשבת. מה שאין כן הפרשת תרומות ומעשרות שבה הוא תחילת תיקונו של הטבל, מה שיכול לעשות ההפרשה במחשבה גרידא, אין זה מבטל ממנה שם מתקן, שהרי במחשבתו זו פעל את כל התיקון של הפירות.

באותה סברא של התוספות תירץ מהר"ש פרימו את הקושיא מאחר שהכנת המן לסעודה היתה במחשבה, מדוע נאסרה בשבת. שלפי שמחשבה זו היא תחילת תיקונו לסעודה, הרי מחשבה זו דוגמת מחשבת הפרשת תרומות ומעשרות האסורה בתורה.

ע"פ פני דוד

נושאי הדף בעלון

- דינא דמלכותא בתשלום מיסים.....נדרים כח
- ברכת הגומל לאחר שיט בספינה.....נדרים כט
- 'ועקידת יצחק לזרעו', או 'ועקידת יצחק לזרע יעקב'.....נדרים ל
- אסר עצמו מכל ישראל.....נדרים ל
- יציאה לדרך לאחר הברית מילה.....נדרים לא
- אם יש רשות לכל אחד לדרוש גימטריאות.....נדרים לב
- 'עסקן' אם נחשב כעוסק במצווה.....נדרים לג
- נתינת צדקה פחות משוה פרוטה.....נדרים לד
- כפתור ופרח.....עמוד 5
- אין עוד מלבדו.....עמוד 6
- שהשמחה במעונם.....עמוד 6

לקבלת העלון באופן קבוע ישירות לתיבת הדואר האלקטרוני יש לשלוח בקשה ל: tora10@bezeqint.net

דינא דמלכותא בתשלום מיסים

בבבא בתרא (נד): אמר שמואל, דינא דמלכותא דינא. ופירש הרשב"ם, שכל דיני מיסים וארנוניות ומנהגי משפטי המלכים שרגילים להנהיג במלכותם דין הוא, שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרצונם חוקי המלך ומשפטיו, הילכך דין גמור הוא.

ובשו"ע (חו"מ סי' שסט ס"ו) כתב המחבר מוכס שפסקו המלך ליטול דבר קצוב, והעמיד מוכס ישראל לגבותו למלך, ונודע שאדם זה נאמן ואינו מוסיף כלום על מה שגזר המלך, אינו בחזקת גזלן, משום דדינא דמלכותא דינא. ולא עוד אלא שהמבריה ממכס זה, עובר [על לא תגזול, הג"ה] מפני שהוא גוזל מנת המלך, בין שהיה מלך ישראל בין שהיה מלך עובד כוכבים.

והיינו שהיות והקרקע שייכת למלך והמיסים הם דמי השתמשות בקרקע על כן אם אינו משלם חשיב כגזלן.

אך ברמ"א (שם) ובביאור הגר"א (ס"ק כג) מבואר שיש בזה דעה נוספת, שאין הגדר בזה כגזילה אלא שמדינא דמלכותא דינא יש למלך זכות לגבות תשלום מבני המדינה, ואם אינם משלמים הרי זה כאדם שהלווה כסף מגוי, שהדין הוא (רמ"א חו"מ סי' שמח ס"ב) שאם אינו יודע מותר [זה לשון הרמ"א שם] טעות עובד כוכבים, כגון להטעותו בחשבון או להפקיע הלוואתו, מותר, ובלבד שלא יודע לו, דליכא חילול השם. וי"א שאסור להטעותו, אלא אם טעה מעצמו, מותר].

ומאחר וכך כתבו הפוסקים שלכל הדעות אסור לכתוב שקר במסמכים המגישים לשלטונות המס מאחר שיש בזה שקר ולדעה הראשונה גם לא תגזול, אלא שלדיעה השנייה מותר להעלים מס באופן שאינו צריך לשקר ולא יודע מכך לגוי, (משפטי התורה ב"ק בין ישראל לעמים סי' א).

אולם בגמ' בבא בתרא (ה). אמרו, אסור להטיל מס על תלמידי חכמים העוסקים בתורה, וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' רמג ס"ב). ובשו"ת מהרי"א ענגיל (סי' ד') כתב, 'כל מי שיש לו עינים לראות ולב להבין בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים יראה ויבין שדעת כולם שוה דלא שייך דינא דמלכותא דינא אלא בדברי חק ומשפט חקוק מאת המלך מפורש וברור בלי שום ספק ושקול הדעת וכו' אבל בדברים התלויים בשקול הדעת מהשופטים הממונים בערכאות, שמחזיקים בדינים שסדרו להם חכמיהם הקודמים בספריהם כמו שיש להם קצתם מהיונים וקצתם מהרומיים וקצתם שחדשו להם לפי מצב המדינות ודנים על פיהם בשקול דעתם, מעולם לא עלה על דעת איש ישראל שיש לו קצת מוח בקדקדו לומר עליהם דינא דמלכותא דינא, אבל הם הם ערכאות של נכרים שהזהירה אותו התורה הקדושה שלא לדון בפניהם אפילו בדברים שדיניהם שוה לדיני ישראל וכו', אמנם כבר הוזהרנו לשמוע אל כל מצות המלך יהי מישאל או מאומות העולם מחוייבים אנו להיות עבדים נשמעים לכל פקודיו ומצותיו, ובלבד שלא יעבירונו על מצות השם'.

ותדע שהרי כל פסקי דיניהם הנקראים סענטענצין גם אצליהם אינם נחשבים לדינא דמלכותא דינא, ואין להביא ראיה מפס"ד אחד שלהם על כיוצא בו, ואפילו שלחו ממקום משפט היותר גבוה כידוע מנימוסי משפטיהם. ועוד אנו רואים מעשים בכל יום שמבטלים פסקי דיניהם של השופטים ממי שלמעלה מהם, וגם משתנים לפעמים משפט ב' ענינים שונים בכל כלליהם ופרטיהם בשני מקומות המשפט ואין אומר השב, וכמה פעמים ראינו ענין אחד נופל ליד דיין והוא מחייב וכל היועצים חבריו מסכימים עמו, וכשיפול ליד דיין אחר ענין דומה לזה בכל הצדדים לגמרי ובאותו מקום המשפט הוא מזכה ואין נודד כנף ושניהם מוחלטי'. איה איפוא נאמר שכל משפט חרוץ מאיזה מאגיסטר' או מאיזה שופט בעיר או בכפר יש לו דד"מ, א"כ בטלו כל דיני תוה"ק ואויבינו פלילים, ישתקע הדבר ולא יאמר, והביא שכן מבואר ברשב"א בתשובה (ה"ג סי' קט) ובעוד רשאונים. וע"ע בשו"ת השיב משה (חו"מ סי' ז).

ברכת הגומל לאחר שיט בספינה

בשו"ע (או"ח סי' ריט ס"א-ב) נפסק שארבעה צריכים להודות, וביניהם יורדי הים שצריכים הם להודות ולברך ברכת הגומל כשעלו מהים.

מקור דין זה הוא בתהילים (קז), כמו שכתב הרד"ק (שם) מזמור זה, נאמר על ארבעה שיצאו מצרה לרווחה, וצריכים להודות לה', כי הוא המוציאם מצרה לרווחה. ואינו בדרך מקרה כאשר יחשבו חכמי המחקר התועים, שיאמרו האדם תחת המזל, ואין אנו מאמינים בהשם. אלא צריכים שידו, כי בעונש עוונם היו בצרה, ובחסד אלקים ניצלו מהצרה בצעקתם לו. וכן למדו חז"ל מזה המזמור ואמרו (ברכות נד): ארבעה צריכין להודות ולברך הקל יתברך ברבים. והם הנזכרים במזמור הזה, הולכי מדברות, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא, ומי שהיה חולה ונתרפא, ויורדי הים.

אמנם כתב הרד"ק (שם י) ישנו חילוק בין ארבעה אלו, שבאסורים ובחולים זכר הכתוב עוונם, כי בעוונם נלכדו ונפלו למשכב, אבל הולכי מדברות ויורדי הים, לא זכר בהם הכתוב עוונם, כי תחילת דרכם אין בהם רע ונזק, ולא ילכו מדברות ולא ירדו הַיַּמִּים בעוונם, אלא יבוא להם דבר צרה וסכנה בדרך כדי שישבו אל ה', ויסורו מעונותיהם ויושיעם.

בביאור דבריו, כתב בשו"ת בצל החכמה (ה"א סי' כ), שדוקא בחולה ויושב בבית האסורים זכר הכתוב עוונם שהרי נחלה ונאסר נגד רצונו, ובהכרח שצרה זו הגיעה אליו מחמת עוונותיו. משא"כ יורדי הים, שהרבה פעמים אדם מפליג לא מתוך הכרח להביא טרף לביתו אלא כדי להרבות הון ופעמים גם לשם טיול ובה לא שייך לומר שבא לו כעונש על עונו. והדבר פשוט שגם יורדי הים לשם טיול הם בכלל יורדי הים הנאמר בקרא וצריכים להודות.

ואף שבירושלמי (פ"ד ה"ו) קמיעי ליה בנודר מיורדי הים אם אסור גם ביורדי הים לטייל, כבר פירש הרא"ש שם (פ"ד ה"ב), שהיורדים לים לטייל, הולכים על שפתו ואינם מפליגים, ולכן הסתפקו אם הם בכלל יורדי הים, וא"כ אדרבה מוכח שכל שהם מפליגים, אף שהוא לטיול, הם בכלל יורדי הים לענין נדר וה"ה לנ"ד לענין ברכת הודאה.

אולם היורד לים לטייל ואינו מפליג משפתו אינו צריך לברך כשעלה, דכיון שאינו מפליג משפתו לא שכיחא סכנה גבי'. ואף דלענין נדר מספק"ל בירושלמי אי הוה בכלל יורדי הים וקיי"ל לחומרא (יו"ד סי' ר"ז ס"ג) שאסור אפי' באותם שירדו לטייל. היינו משום דשנדרים הולכין אחר לשון בני אדם ואולי גם זה נכלל בלשונו שנדר מיורדי הים, משא"כ לענין ברכת הודאה כיון שהוא מקום דלא שכיחא ביה סכנתא אין צריך לברך. אמנם אם אירע לו שם איזה מקרה סכנה וניצול בודאי שצריך לברך.

ובשיעור זמן ההפלגה שמצריך ברכה, כתב בשו"ת קנין תורה בהלכה (ח"א סי' טז) שמסוגיין יש להוכיח שהמפליג מעכו ליפו לא נחשב יורדי הים, ואף שפסקו כלישנא בתרא שהנודר מיורדי הים, אסור בכל יורדי הים, אפילו באותם שאין הולכים אלא מעכו ליפו, ואפילו באותם שיורדים לטייל. מ"מ כל זה הוא רק היינו לענין נדר ולחומרא, אך וודאי שלא לקולא ולכן לענין ברכת הגומל יש לפסוק שאין מברכים. ולפי"ז כתב שהנוסעים מצרפת לבריטניא ועוברים בספינה על הים מהלך של שעה, אינם צריכים לומר הגומל וכמבואר בסוגיין שההולכים מעכו ליפו אינם בכלל יורדי הים. וע"ע במה שכתב החיד"א בספרו לדוד אמת (כ"א).

ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' יא) דן במרחק שבין עכו ליפו, וכתב להעיר, שהמציאות היא שמעכו ליפו המרחק הוא פחות מיום אחד, והמרחק ביניהם אינו כה גדול, ואף שכתב המפרש בסוגיין שאין בין עכו ליפו אלא מהלך יום אחד ובאין מהרה ליבשה, יש לומר שכוונתו - שבהליכה ברגל הוי מהלך יום אחד, ובספינה באין מהרה ליבשה, בשעה או שעתיים. אולם בסוף דבריו כתב שבמציאות אין הדרך מעכו לספינה מהלך יום אחד, אך בספינה הוא זמן קצר מאד. ומ"מ אין להוכיח כ"כ מנדרים לענין ברכת הגומל.

'ועקידת יצחק לזרעו', או 'ועקידת יצחק לזרע יעקב'

בשו"ת הריב"ש (סי' לח) נשאל בענין הנוסח 'ועקידת יצחק היום לזרע יעקב תזכור' אם היא נוסחא משובשת או שמא יש לומר כן שהרי בסוגיין דרשו 'כי ביצחק, ולא כל יצחק', וא"כ אם יאמר 'ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור' יהא במשמעות גם לעשיו.

והשיב, הנוסחא המפורסמת, והשגורה בפי הכל, ובכל הסדורים, היא 'היום לזרעו תזכור', והמשנה ממטבע שטבעו בברכות, אינו אלא טועה.

והמדקדק להוסיף לזרע יעקב, לא מחכמה דקדק. שהרי שנינו קונם שאיני נהנה לזרע אברהם, אסור בישראל, ומותר באומות העולם. וכתב **הרמב"ם** (נדריס פ"ט) נדר מזרע אברהם, מותר בבני ישמעאל ובני עשו, ואינו אסור אלא בישראל, שנאמר כי ביצחק יקרא לך זרע, והרי יצחק אמר ליעקב, ויתן לך את ברכת אברהם.

וביאר **הריב"ש** שלא תיקנו לומר 'לזרע יעקב', אף שבאופן זה אין שום גמגום מפני כבודו של יצחק, שכשאתה אומר 'ועקידת יצחק היום לזרע יעקב תזכור', משמע שזכות יצחק לבדו לא היה מועיל, לולא זכות יעקב. לכך אומרים 'ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור', שמשום זכות יצחק לבדו ראוי לזכור העקידה למי שהוא זרעו, יהיה מי שיהיה, וידוע שאינו אלא יעקב.

ובשולחן ערוך (או"ח סי' תקצא ס"ז) כתב המחבר, ועקידת יצחק היום לזרעו תזכור, כך היא הנוסחא המפורסמת. והמדקדק לומר לזרע יעקב תזכור, משנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות ואינו אלא טועה. **ובשע"ת** (סק"ד) הביא שכן הכריע **השבות יעקב** (ח"ג סי' מג), **המבי"ט** (ח"א סי' ער), **המהרי"ט** (או"ח סי' ט), **והשאלת יעב"ץ** (ח"א סי' קמד).

אך **בט"ז** (סק"ג) הביא מספר זבחי שלמים לבעל הפרדס שכתב לחלוק ע"ז ואמר כיון דאשכחן ביבמות דזרע פסול נמי אקרי זרע לענין זרע אין לה ובתפלה בעי' לפרושי טפי כל מה דאפשר על כן יש לומר 'לזרע יעקב', והביא ראייה ע"ז מס' הזוהר מתפלתו של יעקב. ועל כן סיים הט"ז, יש לומר 'לזרעו של יעקב' ולא לזרעו דהזרע מתיחס ליצחק ביעקב וכן עיקר וראוי לומר כן.

ובמשנה ברורה (ס"ק יב) הביא ב' הדעות, וסיים, על כן ינקוט כל אחד לפי מנהג מקומו דיש לכל אחד על מי לסמוך.

אסר עצמו מכל ישראל

מי שאסר עצמו מכל ישראל אסור לקנות מהם ולמוכר להם סחורה רגילה שאין עליה הרבה קונים, שיש במכירה זו הנאה ללוקח ולמוכר, אלא לוקח ביותר ומוכר בפחות. ואם אסר הנאתו עליהם, לוקח בפחות ומוכר ביותר אם ישמעו לו. וסחורה שיש עליה הרבה קונים שהוא הנאת הלוקח ולא המוכר, אם אסר עצמו מהם, קונה מהם ביותר ומוכר להם שווה בשווה. ואם אסרם עליו, ימכרנו להם ביותר אם ישמעו לו ויקנהו מהם שווה בשווה. וסחורה שאין עליה קונים שהוא הנאת המוכר ולא לוקח, אם אסר עצמו מהם, ימכרנו להם בפחות ויקנהו מהם שווה בשווה, ואם אסרם עליו יקנהו מהם בפחות אם ישמעו לו, וימכרנו להם שווה בשווה.

ציאה לדרך לאחר הברית מילה

בסוגיין. אמר רבי, ח"ו שמושה רבינו נתרשל מן המילה, אלא כך אמר, אמול ואצא סכנה היא, שנאמר (בראשית לד) ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וגו'. אמול ואשהא שלשה ימים, הקב"ה אמר לי (שמות ד) לך שוב מצרים, אלא מפני מה נענש משה מפני שנתעסק במלון תחלה, שנאמר (שמות ד) ויהי בדרך במלון. וכתב הר"ן (ד"ה שנתעסק) שנתעסק במלון תחלה - שנאמר בדרך במלון דמשמע דמיד שבא מן הדרך נתעסק במלון והיה לו למול מתחלה, וכי תימא היאך ימול כיון שהיה לו עדיין לצאת בדרך, יש לומר שאותו מלון סמוך למצרים היה ובאורחא פורתא ליכא סכנתא.

בטל תורה (ד"ה אמול) כתב מכאן מבואר שאם מוכרח אדם לצאת לדרך מפני הסכנה ולוקח הילד עמו אסור לו למולו, אלא רק יוליכו בלתי נימול עד שיבוא למקום שנודע שם שישכון שמה או [עכ"פ עד שיבא] בקרוב לעיר שישכון שמה, כמו שכתב הר"ן. וחידוש שנשמט דין זה בפוסקים.

והנה בספר **שמירת הנפש** (אות מילה, הו"ד בברית אברהם הל' מילה סי' ט אות כח) כתב, לא ימול את התינוק ויצא עמו לדרך קודם ג' ימים משום סכנה.

ובשפתי חכמים משמע שדרך של יום אחד אינו בכלל סכנה, ועיין **בשו"ת יד אפרים** (ביליטצער, יו"ד סי' כ).

ובשו"ת משנה הלכות (היי"ב סי' קעט) נשאל בדבר הליכה עם התינוק למולו במלון בעיר אחרת או אפילו אצל חכם וראש ישיבה, וצריך להתרחק לעיר אחרת, ולפעמים אפילו למדינה אחרת, אם נכון לעשות כן, ואם יש בזה משום בזיון המשפחה שהולכין למקום אחר ומניחין המשפחה למקום אחר.

והשיב, שאין לעשות כן עפ"י מה שאמרו בסוגיין, מפני מה נענש משה וכו', והיינו שביציאה לדרך יש חשש סכנה, שכשעושים את הברית בעיר אחרת, ולאחר המילה חוזרים בזה יש בזה סכנה לולד, [וידוע שכל מי שעושין לו ניתוח בבית חולים וכיוצא בו מניחים אותו שם להינפש עד שיוכל לחזור לביתו, ובו ביום כמעט אין מניחין לצאת מביה"ח למי שעשו לו ניתוח וכ"ש תינוק רך הנימול בן שמנה ימים].

ומעולם לא שמענו שהולכין אצל הסנדק למול, אלא הסנדק הולך למקום התינוק, ואפילו צדיקים שרצו להיות מוהלים או שרצו סנדקאות נסעו למרחקים בקרוב או רחוק לברית מילה, והוסיף וכתב וזכרני שהגה"ק בעל המנחת אלעזר שהיה מוהל מומחה ונסע למקומות רחוקים וקרובים לקיים מצות מילה, ולא עלתה על דעתם להביא הברית אצלם.

וסיים שם, לכן שב ואל תעשה עדיף בזה, וחמירא סכנתא מאיסורא.

ועיין **בשו"ת שארית יהודה** (סי' קלד) שדן בדבר אחד שהיה מוכרח לברוח מפני שונא הרודף חיל רוסיא עם אשתו היולדת תחי' ובא לכאן לגריאלט, ובנו הנולד לו למזל"ט בן שמונת הימים היום אם מחוייב למולו כי יש חששא גדולה שגם מכאן יצטרכו לברוח ויהיה מוכרח לצאת עם התינוק הנימול, והאריך לדון בזה עפ"י סוגיין, עיי"ש.

אם יש רשות לכל אחד לדרוש גימטריאות

בסוגיין הובאו כמה דרשות שדרשו חז"ל על פי גימטריות. א. על הפסוק (בראשית יד יד) 'וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות וירדף עד דן', שאליעזר לבדו היה, ו'שמונה עשר ושלוש מאות' הוא מנין גימטריא של שמו 'אליעזר'. ב. א"ר אמי בר אבא בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו, שנאמר (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי', 'עקב' הוא קע"ב שנה, ואברהם חי קע"ה שנה, נמצא שכן שלש הכיר את בוראו. ג. אמר רמי בר אבא כתיב אברם וכתב אברהם, בתחלה המליכו הקב"ה על מאתים וארבעים ושלושה אברים, ולבסוף המליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים.

והנה בשם הגדולים (חלק ספרים קו"א מערכת ג אות ב) כתב, גימטריאות - הראשונים היה רצונם בגימטריאות, וזמנין דמשכחת בש"ס ובמדרשים כמה גימטריאות. ורבינו אליעזר מגרמיזא הפליא לעשות בשערי בינה על מגילת אסתר כ"י ומביאו הרב עיר וקדיש הרשב"א הלוי ז"ל בספר מנות הלוי. גם ראיתי על התורה מרבינו אלעזר הנז' ורבינו אפרים כ"י שרומזים כמעט כל מדרשי רז"ל בגימטריאות. גם רבינו יעקב בעל הטורים בפרפראותיו זה דרכו דרך הקדש. וגם יש קונטרס מהרב המג"ן ז"ל בסוף ספר קרבן חגיגה מגימטריאות שרמז הרב דברי רז"ל בפסוקים.

ודבר פשוט שאין לאבד הזמן ולטרוח בגימטריאות רק אם יבא בנקל בעת מן העתים הנה מה טוב. וכמ"ש הרב מהר"ם חאגיז ז"ל בתחלת הקונטרס שבסוף ספר קרבן חגיגה הנז'. וכבר כתבתי שראיתי קונטרס על קלף כ"י מתלמידי רבינו יהודה החסיד ז"ל שקבלו ממנו כולו גימטריאות, והרב שפתי כהן ז"ל על התורה בסוף כל פרשה מביא גימטריאות בפ' ההיא מרבינו שמשון וכמ"ש בשם הגדולים, ויש ספר אחד שמו חוות יאיר מודפס כולו גימטריאות.

ועיין במה שכתב החיד"א בספרו ועד לחכמים (ה"א מערכת ריש אות יד) בגודל מעלת דרישת גימטריאות. ובספר קול התור (פ"ג אות ג) הביא בארוכה דעת הגר"א בענין חישוב גימטריאות, עי"ש. וע"ע בספר שומר אמונים (אירגס, ויכוח א אות כ-כח) כללים באופן חישוב הגימטריאות.

ובספר שבט מנשה (סי' נג) דן אם יש רשות לכל אחד לדרוש גימטריאות בתורה, ראשי תיבות וסופי תיבות או מסורות וכדו'. וכתב, שחכמי הש"ס דרשו מכמה וכמה מקומות דברים מגמטריאות, ואף למדין מכך כמה הלכות, ולימוד זה הוא אחד מל"ב מדות שמנה ר"א בנו של ר' יוסי הגלילי שהתורה נדרשת בהם, ומנה שם השבט מנשה הרבה מקומות שחז"ל דרשו מגימטריא, והוסיף וכתב שכמו כן מצינו בכמה דברי ראשונים אחר חתימת התלמוד שדרשו גימטריאות עד שהרב ר' יעקב בעל הטורים, יסד כמעט את כל ספרו על גימטריאות.

ועל כן, נראה לי שמי שטוב שכלו בתורה ויכול למצוא איזה גימטריא בתורה וכוונתו להגדיל תורה וודאי שמוותר הוא לומר זאת ולכתוב לאחרים.

ומ"מ כתב הקהילות יעקב בספרו ברכת פרץ (עמוד עז) שפשוט הוא שלהלכה אין דנים ע"פ גימטריא אלא א"כ היה לו בזה קבלה מרבו, שהרי אפילו גז"ש אין דנים אלא אלא א"כ קיבל מרבו. ועי"ש שכתב 'וחלקי אמרה נפשי לעסוק קצת בחלק זה דפרפראות ולרמז קצת מדברי חז"ל ע"פ גימטריאות לקיים דברי חכמים'.

עסקן' אם נחשב כעוסק במצווה

בשו"ע (או"ח סי' לה ס"ח) נפסק כתבי תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים, פטורים מהנחת תפילין כל היום, זולת בשעת ק"ש ותפלה.

וכתב המגן אברהם (סק"ח) שאם עושים כן כדי להשתכר בו לא מקרי עוסק במצווה. אך הקשה ממה שאמרו בסוגיין שמחזיר אבידה נחשב כעוסק במצווה אע"פ שנוטל עליו שכר, ותירץ שבסוגיין אינו נוטל אלא שכר בטלתו. אי נמי בסוגיין עיקר כוונתו להשיב אבדה, משא"כ בסוחרי סת"ם שעיקר כוונתם להשתכר. וכן הביא המשנ"ב (ס"ק כד) טעם זה.

ובשו"ת כתב סופר (או"ח סי' קיט) נשאל אם מי שהוא שליח מצווה אך נוטל שכר שליחות ממשלחו פטור ממצוות סוכה כדין עוסק במצווה או שמא אין דינו כעוסק במצווה כיון שנוטל שכר. ולאחר שהאריך בביאורי הסוגיות בזה ובדברי המג"א השיב, המורם מכל דברינו ובאורינו דבר זה שלמדנו מרש"י (סוכה כו) שכל העוסק במצווה פטור מן המצווה, אינו אלא רק כשהיא כולה לה' ואין לו בה הנאה לעצמו, וכ"ש בנדון שלנו לפי הנראה שעיקרו של השליח להנאתו מתכוין שלא נפטר עי"ז ממצוות סוכה, וכיוצא בה.

על פי זה כתב בשו"ת קנין תורה בהלכה (ח"ה סי' ק) במעשה בבן מתמיד וחרף בלימודי שהצליח מאד בכלל בו הוא למד, וכראות ראשי הכולל בכשרונו, שלחוהו לחו"ל לאסיפת כספים עבור הכולל חודש אחד בשנה, וכראותם את גודל יכולתו בקשוהו שיאסוף ב' חדשים עד שלבסוף נעשה משרתם הקבוע, ואביו שאל אם יכול לצוותו מחמת כיבוד אב ואם שיעזוב את תפקידו זה, וישב וילמד כימים מקדם.

והשיב, שוודאי אדם זה חייב מצד עצמו לעזוב תפקיד זה שהרי נאמר 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ובפוסקים מפורש שאסור לאדם לבטל מלימודו בשביל שום מצוה שיכולים אחרים לעשותה, ואף שלכאורה אפשר לומר שציווי האב להפסיקו מעסקנותו הוא ציווי לבטלו ממצווה כיון שלמעשה מסייע בזה להחזקת תורה וכו', מ"מ היות והבן עושה כן כדי להשתכר, לא חשיב כעוסק במצווה וכמבואר במג"א הנ"ל, ועל כן צריך הבן לשמוע בקול אביו ולחזור ללימודו בהתמדה, ואביו יראה להמציא לו פרנסה בכבוד לא פחות משאר הלומדים.

[וע"ע שם שכתב שכל זה בתגרים אך הסופרים עצמם וודאי נחשבים כעוסקים במצווה ואף שכוונתם גם לשכר, היות שמחוייבים לכתוב לשם קדושת סת"ם וכשמגיעים לכתובת שמות הקודש צריכים לקדשם ביחוד, וודאי א"א לומר שאינם כעוסקים במצווה, וביאר שעל כן כתב המג"א דבריו על תיבת 'ותגריהם' ולא על 'כותבים תפילין ומזוזות'. וצ"ע גם לביאור הלכה (שם ד"ה הם) שכתב שלענין כתיבת סת"ם גופא כמו שמצוי שהכותב כוונתו להשתכר, מסתפיקנא לומר דאפ"ה מיקרי בכלל עוסק במצווה, ומפני שלענין כתיבה גופא דהיא בודאי עצם מצווה כדכתיב וכתבתם ורק דאינה גמר מצווה קודם הקשירה וכדמוכח במנחות (מא:): הוא תמיד בכלל עוסק במצווה ואפילו אם אנו יודעין שעיקר התחלתו לכתוב היה רק בשביל שכר ולולי זה לא היה מתחיל מ"מ אמרינן דהשתא שכותב אין מכוין כלל רק שכותב סתם לשם מצות תפילין כדין].

נדריס לז

נתינת צדקה פחות משוה פרוטה

בספר היראה לרבינו יונה כתב, היה רגיל בצדקה כפי כחך, ולכל הפחות שעבד עצמך לבורא לתת כופר נפשך חק קבוע בכל שבוע פרוטה או מחצה, כי אפילו עני המתפרנס מן הצדקה יש לו לעשות צדקה. עכ"ל. יש שדייקו כמה שכתב 'פרוטה או מחצה' שיוצאים ידי חובת צדקה בנתינת חצי פרוטה. וכך מבואר בשו"ת מהרי"ל דסקין (סי' כד בהגה"ה) שיוצאים ידי חובת צדקה בנתינה פחות משוה פרוטה. וביאר שמה שפסק המחבר בשו"ע (יו"ד סי' רמט ס"ד) טוב ליתן 'פרוטה' לעני קודם כל תפילה וכו', 'פרוטה' לאו דוקא, אלא שטוב לעשות כן וליתן פרוטה, ומ"מ כתב שם לצדד שאם נדר לתת צדקה אינו נפטר בפחות משו"פ.

אך בדרך אמונה (מתנו"ע פ"ז ביה"ל ד"ה מ"ע) כתב להוכיח מסוגיין שאין יוצאים ידי חובת צדקה בפחות משו"פ, שהרי אמרו ששומר אבידה הוא שומר שכר בההיא הנאה דלא בעי למיתב ריפתא לעניא, ואם יוצאים בצדקה בפחות משוה פרוטה, הרי הנאתו היא פחות משוה פרוטה, וכתב הש"ך (הו"מ סי' שג סק"א) שאין נעשה שומר שכר בפחות משוה פרוטה.

אמנם הביא בשם אביו הקהילות יעקב שיש לדחות ראייה זו כיון שיתכן שיבואו כמה עניים יחדיו עד שיצטרף לפרוטה, ועיי"ש עוד. ובאגרות ורשימות הקה"י (סי' א) כתב צע"ג בנותן לעני פחות משו"פ אם מקיים מצוות צדקה, דכתיב 'ונתן' ולפי מה שכתבו התוס' בגיטין (כ) ובב"מ (מז) אם אינו נתינת חפץ צריך שוה פרוטה, וצ"ע. וראה לעיל (ג) דעת ר' אלחנן וסרמן זצ"ל.

והנה לשון הגמ' בסוגיין 'דקא מהני ליה 'פרוטה' דרב יוסף', ואכן בצפנת פענח (מתנות עניים פ"ט) כתב שאם נותן פחות מפרוטה לא חשיב צדקה. וכן כתב בשו"ת בית יצחק (או"ח סי' כא אות ב) כתב שלפי המבואר בתוס' מנחות (ס) ובתוס' (שבת כה) שאין נתינה בפחות משוה פרוטה, וממילא לפ"ז גם במצות צדקה לא קיים בפחות משוה פרוטה דכתוב ביה נתינה.

ובשו"ת תורה לשמה (סי' רלט) כתב שגם בפחות מפרוטה יש מצוה אלא דלאו אורח ארעא לאתווי, ולכן זה שמתנדב שמן לנר התמיד פחות משוה פרוטה מלמדין אותו שיוסיף עליו להביא שיעור שוה פרוטה לפחות, ואם עני הוא וא"א לו אה"נ יש בידו מצוה.

וע"ע בשו"ת בית הלוי (ח"ג דרוש טז) שכתב, והנה כשנתבונן בגלות הזה אשר כמעט כל המצוות אין ביכולתנו לקיימם בכל פרטיהם בתכליתם כפי שנצטוינו, דגם במצוות שאינם תלויים בארץ עם כל זה יש כמה מהם שיש בפרטיהם מצות שאי אפשר לקיימם, וכמו שבת שחסר לנו המוספים שלו וכדומה, וגם בשאר המצוות שאין להם שום שייכות לזה עם כל זה מכובד הפרנסה אי אפשר לקיימם, לבד מצות צדקה שעדיין היא בשלימות, דהרי אין לה קיצבה כמה ליתן וכל אחד לפי עשרו מחוייב בה, ואדרבה אמרו (כתובות נ.) המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, ואם כן מיעוט הפרנסה אינו סתירה למצוה זו כי לפום גמלא שיחנא (שם סז.), ואדרבה כעת אפשר לקיים מצוה זו יותר בשלימותה מבארץ ישראל דישאל היו שרוים על אדמתן ולא היו עניים מצוין כל כך, מה שאין כן עתה אשר ממש בפרוטה יוכל לקיים פיקוח נפשות ופדיון שבויים בכל רגע ורגע. והוא מהשגחת ה' יתברך עלינו ומטובתו יען כי במצוה זו תלוי הגאולה העתידה, ועל כן לא ניטלה מאתנו עד היום, ואדרבה עוד יותר מצויה היא לנו לקיימה למען נזכה על ידה לגאולה העתידה.

כפתול

שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומותר בעובדי כוכבים וכו'

'וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא' (בראשית כא יג). לכאורה זה סותר לדברי חז"ל (נדריס לא). שהבאנו למעלה נדר מזרע אברהם מותר בישראל ובעשו שאינם נקראים זרע אברהם וכאן הרי אמר הכתוב בפירוש כי זרעך הוא, ואולי לדבריהם יהיה כך פירוש הכתוב וקאי למה שלמעלה (כא יב) שאמר לו אל ירע בעיניך על הנער וגו' וכאשר כתבנו שהוא רק נער נקרא ולא בנך ועל כן כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה לגרש האמה ובנה כי רק ביצחק יקרא לך זרע ולא כל יצחק שאפילו עשו אינו נקרא זרעך ומכל שכן ישמעאל, וגם את בן האמה לגוי אשימנו כי זה אני מבטיחך אשר אפילו בן האמה שהוא בנה ולא בנך לגוי אשימנו כי הוא עבדך בן אמתך בן האמה, כי זרעך הוא פירוש כי זרע שלך שיקרא זרעך הוא פירוש יצחק הוא דוקא זרעך ולא זה כי הוא בן האמה. או כך יאמר וגם את בן האמה לגוי אשימנו פירוש סתם גוי כשאר גויי הארצות כי זרעך הוא כנזכר שזרעך אינו רק יצחק ולא ישמעאל.

(באר מים חיים, וירא פרק כא)

ר' יוסי אומר גדולה המילה שדוחה את השבת החמורה

לכאורה תיבת החמורה יתר ושמעתי שרמז באומרו שבת החמורה לומר דאפי' חל י"ה כ שבבת דחמיר משבת דעלמא והנה צור"ף יום הכפורים, אפי' המילה דוחה שבת החמורה דאיכא יוה"כ בהדה. ואחז"ר ראייתו שכ"כ הרב ירש יעקב.

(פתח עינים, דף לא:)

שנתעסק במלון תחלה

הקשה הרא"ם דמשמע מזה שהיה משה רבינו עליו השלום רוצה לימול את בנו אחר שנתעסק [במלון] תחלה, ומרישא דברייתא (נדריס לא): דקתני לא נתרשל משה רבינו עליו השלום על המילה, אלא אמר אמול ואצא לדרך - סכנה הוא לתינוק עד ג' ימים, משמע שלא היה רוצה לימול עד שיבא למצרים, ותייך דכבר היה סמוך למצרים, והיה אפשר להביאו בלא סכנה למצרים. ודברי נבואה הם, ובחנם דחק לומר כן, דלא ציוה הקב"ה רק שישבו מצרים (פסוק יט), וכי לא היה רשאי לעכב ג' ימים בדרך, דבאזיה מקום נזכר זה, כי אף אם שוהה עשרה ימים - כיון דאין זה ישיבה רק עראי, והכל נקרא שהיה שב מצרים - אין זה קפידה, אבל לעמוד בביתו עוד, דהוא ישיבה קבועה - זה שהוא שנאסר לו, אבל אחר שהתחיל במצוה זאת, והוא על הדרך, אין זה קפידה כלל.

(גור אריה במדבר א א)

אמר רבי זכריה משום רבי ישמעאל ביקש הקב"ה להוציא כהונה משם

ואברכה מברכך חמש נגד קדושת אהרן הכהן שלו ניתן הכח לברך לישראל כמו שנאמר ואני אברכם. שמשפיע השם יתברך הברכות לכהנים שיוכלו לברך לישראל. וזה הכח מאברהם אבינו ע"ה. וזהו שנאמר אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק שנדרש (נדריס לב): שביקש הקב"ה להוציא כהונה משם כו', ועל דיבורו נתנה לאברהם עיין שם ואף שרק מזרע לוי יצאו הכהנים. ושאר השבטים אינם כהנים. רק כח הכהונה שניתן לאהרן ובניו לברך לישראל זהו רק מצד שהוא מזרע אברהם ולא בא מכח שם.

(פרי צדיק לך לך אות ב)

שהשמה במעונם

ברכת מול טוב חמה ולבבית לרבני. חביו ויודיו
ממלכת התורה "עוז והדר"

- הרב ראובן ברוין להולדת הבן
- הרב אברהם חיים אדלר להולדת הבן
- הרב ישראל ואלעס להולדת הבת
- הרב יהודה סאפרין להולדת הבן
- הרב יוחנן אייזנשטיין להולדת הנכד
- הרב משה ואלעס להולדת הבן
- הרב יצחק כהן לנישואי הבת
- הרב עמרם לינדר להולדת הבת
- הרב מאיר הלי לנישואי הבן
- הרב פנחס בידרמן
לשמחת החלאקה לבנו

הלך אצל האב"ד הגה"צ רבי פישל ברנשטיין זצ"ל ראש ומנהל ישיבת "חיי עולם". סיפר לו קורות אותו הלילה וגילה את אזנו שהאלמוני הלומד בישיבתו - חד מבני עליה הוא.

נתרגש רבי פישל עד עמקי נשמתו, הלך והציע ל"יהודי מזוועה"ל להימנות כחבר מן המניין על תלמידי "חיי עולם", כך יהיה זכאי למתן שכרו בצדו - המילגה החדשית המשולמת לאברכי הישיבה.

עבור הרבי הנתון במצור ובמצוק ובחוסר כל היתה זו הצלה רבתי, אבל - נאמן לדרכו ושיטתו - סירב הרבי להצעה. העדיף להשאר באלמוניותו ובדחוקותו ולא רצה להיכנס לישיבה בה ישב ולמד בלאו הכי, כחבר מן המניין.

"כי אם הייתי מסכים" - סיפר הרבי בעצמו ברבות הימים - **"הרי יכול היה לקרות שבראש חודש, עם חלוקת המילגה החדשית, תחלוף בראשי איזו מחשבתי של תלות בר' פישל או בהנהלה. ולהיות תלוי ולו במחשבה קלה כהרף עין במישהו חוץ מהרבש"ע - זה לא יכול להיות!"**

עם עצמם מכדי שיהא בידם להתעניין באחרים. למי ששאל לזהותו היתה התשובה תמיד: "איד פון זוועהיל" - יהודי מזוועהיל.

כלפי חוץ לא היה משהו מיוחד בדמותו של האורח המופנם והשקט שימשוך את תשומת לבם של בני העיר. מבני עליה שאין להם בעולמם אלא תורה ותפילה ועבודת ה' היתה ירושלים משופעת, ולא יכל איש להעלות על דעתו כי בגבוה מעל גבוה דברים אמורים. אם היו בני ירושלים שומעים כי למוצא פיו של היהודי השתקן והמסוגר הזה ייחלו המונים, בטוחים היו שלא שמעו אזניהם נכוחה.

*

פעם אחת כמעט ונגלה הסוד, לפי שניסוט קמעא המסך המכסה והמבדיל והמסתיר על הדמות העלומה והיה מי ששם לב כי 'לית דין בר נש'.

זה קרה בערב ירושלמי סגרירי אחד. המתפללים ב"תפארת ישראל" כבר סיימו תפילת ערבית בשעת ערב מוקדמת כמנהגם, והתפזרו לבתיהם. הגבאי רבי ישראל שוחט חפץ לנעול את הדלת כשלתע שם לב כי מישהו עוד נותר בתוכו. האיש ניצב בסמוך לחלון המשקיף אל הר הבית, רגלו אחת על הקרקע והשניה על הספסל הסמוך, עיניו נעוצות במקום בית מקדשנו שחבר והוא שקוע בשרעפיו.

ר' ישראל העיף בו מבט - זה היה השכן הלא ותיק מזוועהיל.

השים צעדיו לכיוונו - חפץ לזרזו ולנתקו ממקומו בכדי לנעול את בית הכנסת - וכשנתקרב ובא אצלו נוכח לראות כי מרוכז היהודי כל כולו במבטו המעמיק ובמחשבותיו, ומנותק הוא לחלוטין מכל הסובב.

נרתע לאחוריו ולא העז להפריעו. הניח את המנעול והמפתח על השולחן הסמוך למקומו של היהודי, צעד אל הדלת ותוך שהוא מפריח קריאה אל האיש לבל ישכח לנעול הדלת הלך לביתו.

עלה השחר. ר' ישראל שממשכימי קום לתפילת ותיקין היה, צעד לכיוון בית הכנסת כשהמפתח אינו עליו, בכל לבו קיווה כי יזכור השכן להשכים ולמסור לידו את המפתח בכדי שלא לעכב את מתפללי מנין הותיקין.

משנתקרב לבית הכנסת וראה מה שראה נעמד תחתיו כהלום רעם. בית הכנסת היה פתוח לרווחה.

"איזו חוסר אחריות משווע, להשאיר כך את בית הכנסת כשהוא פרוץ לכל!" - היכו בו המחשבות - "מי יודע אם לא נגעה יד זרים בהיכל ובקדשיו".

האיץ פעמיו ונכנס בבהלה ל"שוה"ל. לתדהמתו לא היה גבול. היהודי הזוועהילאי עמד כמסומר למקומו באותו מקום ובאותה תנוחה כמו אמש. רגל אחת על הארץ והשניה על הספסל, עיניו במקום המקדש ומחשבותיו ושרעפיו נישאים הרחק הרחק - - -

אין עוד מלבדו!

תכול הים פרוש לכל האופק. גלים מתנפצים ונשברים אל דפני הספינה כשהם משאירים אחריהם שובל לבן. אל האניה קרבות סירות קטנות ששיטו את הנוסעים מהאניה אל החוף.

על הסיפון ניצב רבי שלמ'קה מזוועהיל, עיניו נישאות למרחקים. עולם חדש מצפה לו בירושלים, אבל הנכד שבא עמו חייב להיות שותף לתכנית, אחרת יתגלה הסוד והכל ירד לטמיון.

"מרדכי'לה" - פונה הרבי לנכדו - "הקשב היטב! כעת זורקים אנו את אדרת ההנהגה אל הים הגדול. מבקש אני ממך, מרדכי'לה, שאיש בירושלים לא ידע מי אנחנו ומה אנחנו".

לירושלים מגיע אלמוני הקובע משכנו בתוכה מבלי שאיש ידע מי הוא ומה הוא. לא הוא ולא נכדו פוצים את פיהם. יושב האיש והוגה בתורה ב"מושב זקנים" הסמוך לביתו שעות מרובות ופרנסתו מסכום כסף שהביא עמו מן הגולה.

חולפת תקופה והכסף אוזל מן הכיס, הרבי נתון בדוחק איום ונורא. אין לו לצרכי מחייתו המצומצמים ולא לתשלום דמי השכירות, במאמצים מרובים מצליח הוא להשיג הלוואות קטנות מאנשי העיר שאינם מכירים אותו, וכיון שאין פרוטה נכנסת לכיסו, אין לו גם מהיכן להשיב את ההלוואות. המצב נורא והנושים דוחקים בזוועהילאי האלמוני - באו מים עד נפש!

לו רק ידעו חסידיו ומעריציו בזוועהיל וסביבותיה, ויותר מכך - יוצאי זוועהיל הפזורים בארצות הגולה שמץ מה מצבו, היו מציפים אותו בממון. אם רק היה משגר רמז קל, כבר היה יוצא ממצוקתו לגמרי.

אבל הרבי אינו נוקף אצבע! כל השתדלות ולו המעטה ביותר - הרי היא מנוגדת בתכלית הניגוד לדרכו בחיים של הרבי, הרי זו הסתמכות על בשר ודם ולא על בורא עולם.

כיון שכך שרוי הוא בדחוקת איומה, שיכול הוא לסלקה בהבל פה, ואינו חפץ.

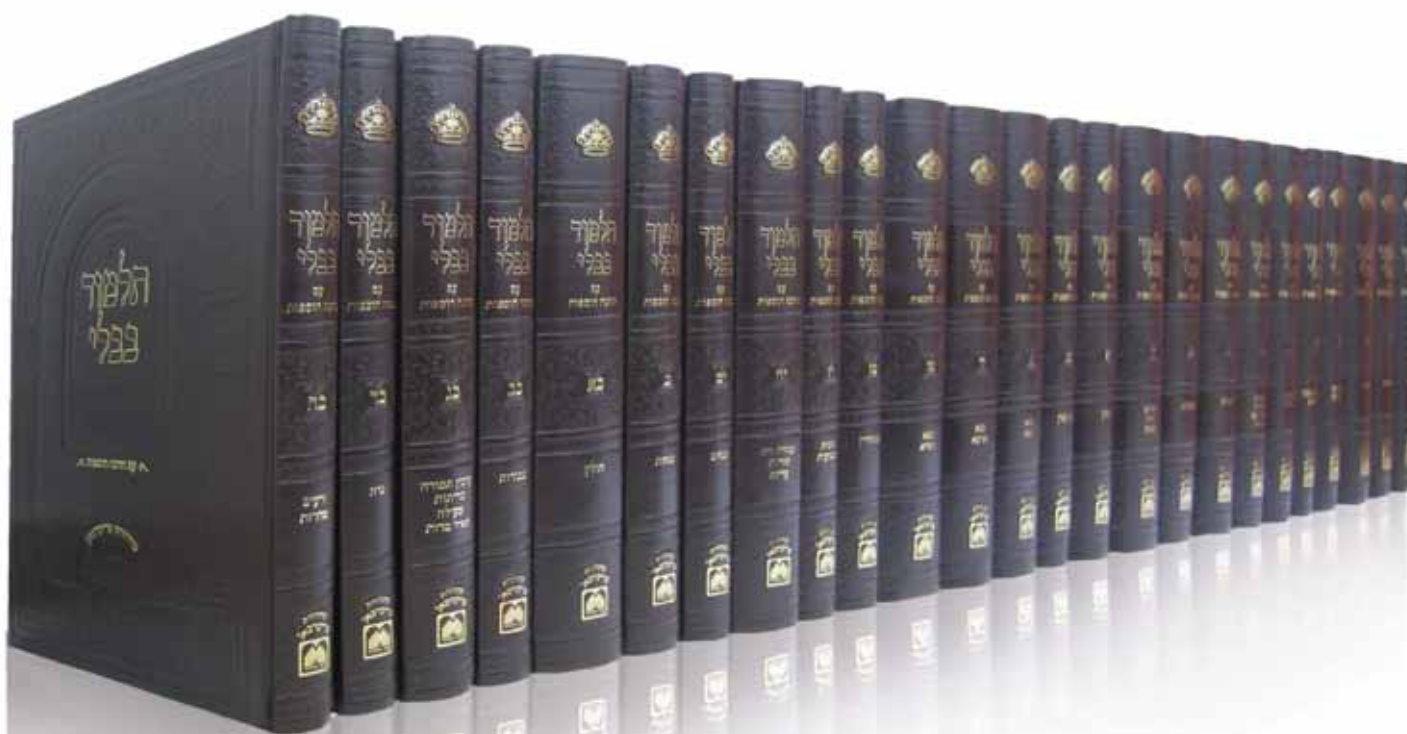
*

לאחר תקופה, עובר הוא להתגורר בעיר העתיקה. את משכנו קובע הוא בדירה קטנה ששכר בחצרו של רבי ישראל שוחט, הגבאי של בית הכנסת הגדול "תפארת ישראל" שבין החומות. ומקום לימודו - בישיבת "חיי עולם".

איש לא התעניין יתר על המידה בעולה החדש שבא הנה עם נכדו. בני ירושלים טרודים היו מדי

הש"ס של כלל ישראל

חדש! הופיע המהדורה המורחבת!

במהדורה החדשה נוספו:

- ספר 'הערוך' לרבינו נתן בעריכה חדשה לפי סדר הדף בתוספת הארות והערות רבות מגדולי ישראל
- 'עין משפט' השלם כולל כל דברי הרמב"ם והשו"ע
- כל ספרי רבותינו בעלי התוספות [הרי"ד, הר"פ, הרא"ש] עם הגהות והוספות מגדולי ישראל

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מאז ומקדם, ספרי הקודש הם לב ליבו של העם היהודי, והכלי דרכו מתאחדת ומתעצמת התורה עם לומריה. ראשונים ואחרונים, בביאור הש"ס, בפענוח ובתיקון של מאות ספרים, מהם ספרי יסוד בכל בית, ומדי חודש "עוז וחדר", מפעל הספרים התורניים הגדול בעולם ובהיסטוריה היהודית כולה, מחולל בדורנו מהפכת ענק בכל חזושו והולכים ונשלמים פרוייקטים מדהימים בעוצמתם המגשים לכל לומד באשר הוא, שורה ארוכה ביותר של ספרים מופארים, בכלים נאים המרחיבים דעתו של אדם. "עוז וחדר" - תורה ופארה בכריכה אחת. הקשור לספרייה התורנית. 500 אברכים תלמידי חכמים יודעי ספר עוסקים מסביב לשעון בהחדרת ספרי